

Vrij Gesteld

161.

In “Vrij Gesteld” geeft een lid van de redactie of een gastauteur zijn eigen mening, kritiek of commentaar op een fiscaal item dat hem of haar is opgevallen. Er is ook ruimte voor kritiek hierop.

Openbaarmaking van fiscale informatie door ondernemingen als teken van respect ten aanzien van stakeholders

Vorig jaar vroeg het Europees Parlement om het voorstel van richtlijn omtrent de openbaarmaking van fiscale informatie door ondernemingen¹ opnieuw te activeren². Het Europees Parlement steunt de Europese Commissie in de opvatting dat fiscale transparantie bijdraagt tot de strijd tegen belastingontwijking en -ontduiking, een rechtvaardige belastingheffing en een goede werking van de eengemaakte markt. Bovendien draagt fiscale transparantie volgens het Europees Parlement bij tot betere investeringsbeslissingen die dan immers gebaseerd kunnen worden op een accuratere risicoprofilering van ondernemingen, en ook tot een betere informatieverstrekking aan de werknemers³.

Het voorstel van de Commissie voorziet een jaarlijkse rapportering van informatie uitgesplitst per lidstaat (of per fiscaal rechtsgebied): onder meer de activiteiten, het aantal werknemers, de vaste activa, de netto-omzet, winst/verlies, het bedrag van de toerekenbare en betaalde winstbelasting⁴. Deze informatie moet worden gepubliceerd op de website van de onderneming en in een openbaar register dat wordt beheerd door de Commissie. Deze verplichting richt zich tot ondernemingen met een omzet van tenminste 750 miljoen euro⁵. Op deze manier rekt de Commissie op een beter publiek toezicht en hoopt de Commissie bij ondernemingen maatschappelijk verantwoord ondernemen verder te stimuleren.

De openbaarmaking van deze fiscale informatie kent echter ook tegenstanders. Een vaak geuit tegenargument is dat de

commerciële belangen van ondernemingen in het gedrang komen. Uit de verplicht openbaar gemaakte informatie zouden concurrenten immers (geheime) gegevens kunnen afleiden. Concurrenten die niet aan de openbaarmakingsverplichting onderworpen zijn, zouden dan een competitief voordeel hebben⁶.

Niettemin kan niet anders dan worden vastgesteld dat dit voorstel past in de tendens naar steeds meer fiscale transparantie en, ruimer bekeken, ook in andere domeinen naar steeds meer transparantie ten aanzien van stakeholders van de onderneming (bv. investeerders, werknemers, consumenten...). Geïnspireerd door het humaniteitsprincipe van Immanuel Kant, die stelt dat men anderen nooit als een middel mag beschouwen maar als doel op zich, en dat men anderen moet respecteren door hen toe te laten hun eigen doelen na te streven, wordt in de literatuur inderdaad ook voor ondernemingen een morele verplichting afgeleid om ten aanzien van stakeholders voldoende transparant te zijn zodat deze ook effectief in staat zijn om in de eventuele samenwerking met de onderneming hun eigen doelen na te streven. Hiertoe moeten zij over relevante informatie over de onderneming beschikken⁷.

In de fiscale sfeer impliceert dit dat ondernemingen een morele verplichting hebben om voldoende transparant te zijn over relevante fiscale informatie zodat hun stakeholders (investeerders, werknemers, consumenten...) weloverwogen beslissingen kunnen nemen over in hoeverre zij met de onder-

1. Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van richtlijn nr. 2013/34/EU wat betreft de openbaarmaking van informatie over de winstbelasting door bepaalde ondernemingen en bijkantoren COM/2016/0198 final – 2016/0107 (COD) (“voorstel van richtlijn”).

2. Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 27 maart 2019 over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van richtlijn nr. 2013/34/EU wat betreft de openbaarmaking van informatie over de winstbelasting door bepaalde ondernemingen en bijkantoren (COM(2016)0198 – C8-0146/2016 – 2016/0107(COD)), www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0309_NL.htm.

3. *Idem*.

4. En daarnaast ook: het bedrag van de geaccumuleerde winst, het maatschappelijk kapitaal, de ontvangen overheidssubsidies, eventuele donaties aan politici, aan politieke partijen en stichtingen met een politiek doel en de toepassing van preferentiële fiscale behandeling in het kader van een octrooibox of equivalente regelingen.

5. Voorstel van richtlijn.

6. E.g. C. SPENGLER, “International/OECD – Country-by-Country Reporting and the International Allocation of Taxing Rights: Comments to Michelle Hanlon”, *Bulletin for International Taxation* 2018, Vol. 72, nr. 4/5; K. ANDERSSON, “The Business Views on Base Erosion and Profit Shifting and Its Implementation in the Group of Twenty and European Union”, *Intertax* 2016, Vol. 44, nr. 10, 735–739.

7. W.E. EVAN and R.E. FREEMAN, “A Stakeholder Theory of the Modern Corporation: Kantian Capitalism” in T.L. BEAUCHAMP and N.E. BOWIE (eds.), *Ethical Theory and Business*, 4e ed., Prentice Hall, 1993, 75-84; D. ROBIN, “Toward an Applied Meaning for Ethics in Business”, *Journal of Business Ethics* 2009, Vol. 89, nr. 1, 139-150; C. DAWKINS, “The Principle of Good Faith: Towards Substantive Stakeholder Engagement”, *Journal of Business Ethics* 2014, Vol. 121, nr. 2, 283-295.

neming in zee willen gaan. In hoeverre strookt hetgeen de onderneming doet met hun eigen doelen? Omgekeerd zou het achterhouden van voor de stakeholders relevante fiscale informatie in dit opzicht betekenen dat de stakeholders louter als middel worden gebruikt wat, moreel gezien, verwerpelijk is.

Deze morele plicht van ondernemingen sijpelt ook door in het voorstel van de Commissie voor de openbaarmaking van fiscale informatie. De Commissie wil dat ondernemingen fiscale informatie openbaar maken zodat investeerders beslissingen om te investeren kunnen baseren op een accuratere risicoprofilering van ondernemingen (*supra*). In het licht van het humaniteitsprincipe impliceert het respecteren van de investeerders dat ondernemingen inderdaad voldoende informatie ter beschikking stellen, zodat investeerders weloverwogen beslissingen kunnen nemen over al dan niet investeren in de onderneming en aldus effectief in staat zijn om hun eigen doelen na te streven.

Over de vraag in hoeverre andere stakeholders rekening houden met de fiscale strategie van ondernemingen bij het nemen van beslissingen, is slechts weinig wetenschappelijk onderzoek beschikbaar. Voor zover zou blijken dat bijvoorbeeld werknemers en consumenten hier inderdaad rekening mee houden, geven ondernemingen vanuit moreel oogpunt idealiter ook de relevante fiscale informatie aan deze stakeholders zodat zij hun eigen doelen kunnen nastreven in de samenwerking met de onderneming.

In een uitgebreide studie over hoe stakeholders kijken naar de fiscale strategie van ondernemingen stellen Kovermann & Velte vast dat werknemers inderdaad een belang kunnen hebben bij de fiscale strategie van hun werkgever. Werknemers zijn ook belastingbetalers en vinden het mogelijk onrechtvaardig dat hun (toekomstige) werkgever een lagere belastingdruk geniet dan de werknemer zelf⁸ of dat de onderneming aan (agressieve) fiscale planning doet. Onderzoek suggereert trouwens dat ondernemingen met een sterkere vakbond minder belastingen ontwijken⁹. Omgekeerd is het niet ondenkbaar dat werknemers een maatschappelijk verantwoorde fiscale strategie als pluspunt zien bij hun keuze van werkgever. Voorts kan de fiscale strategie van de werkgever voor de werknemer ook relevant zijn omdat belastingontwijking een invloed kan hebben op de toekomstige cashflowpositie van de werkgever en dus op mogelijke loonsverhogingen¹⁰. Voor zover de fiscale informatie relevant blijkt te zijn voor werknemers om te beslissen of ze bij een onderneming willen (blijven) werken, impliceert een respectvol omgaan met werknemers dan dat zij kunnen beschik-

ken over de relevante informatie. Het achterhouden van deze fiscale informatie zou betekenen dat de werkgever in zekere zin de werknemer louter als middel gebruikt en geen respect heeft voor de eigen doelen van de werknemer.

Daarbij kan nog worden opgemerkt dat de nieuwe generatie afgestudeerden die de arbeidsmarkt bevolkt en het voorwerp is van de “*war for talent*”, zelfs een bijzondere gevoeligheid blijkt te hebben voor de maatschappelijke verantwoordelijkheid van ondernemingen¹¹ waardoor het openbaar maken van relevante (fiscale) informatie voor deze (toekomstige) werknemers mogelijk nog belangrijker wordt en misschien zelfs een positieve rol kan spelen in een succesvolle aanwervingsstrategie.

Voorts suggereert onderzoek dat ook consumenten bij hun aankoopbeslissingen rekening houden met fiscaliteit. Hardeck & Hertl hebben een studie gepubliceerd waarin zij focussen op de effecten van mediabelangstelling voor fiscale strategieën van ondernemingen op het commerciële succes. Uit deze studie blijkt dat agressieve fiscale planning het commerciële succes ondermijnt in die zin dat de bereidheid van consumenten om een bepaalde prijs te betalen, daalt¹². Respect voor consumenten impliceert dan dat ondernemingen voldoende informatie ter beschikking stellen zodat deze weloverwogen beslissingen kunnen nemen over hun aankopen. Om hieraan tegemoet te komen kan bijvoorbeeld gedacht worden aan fair trade-labels die ook een fair taks-criterium omvatten.

De openbaarmaking van fiscale informatie overstijgt op deze manier het fiscale *sensu stricto* en betreft veeleer de maatschappelijke verantwoordelijkheid van ondernemingen en het respectvol omgaan van ondernemingen met hun (toekomstige) stakeholders (investeerders, werknemers, consumenten...).

Het Finse voorzitterschap van de Raad van Europa erkende eind vorig jaar het belang en de prioriteit van het voorstel van richtlijn omtrent de openbaarmaking van fiscale informatie door ondernemingen en suggereerde zelfs een aantal aanpassingen om tegemoet te komen aan de hogergenoemde bezorgdheden inzake competitiviteit. Ter bescherming van de commerciële belangen van ondernemingen zou de verplichte openbaarmaking van gevoelige fiscale informatie uitgesteld kunnen worden met periode van 6 jaar (i.p.v. 4 jaar zoals eerder voorgesteld)¹³. Op deze manier wordt de competitiviteit van ondernemingen ten aanzien van concurrenten die niet onderworpen zijn aan een openbaarmakingsverplichting, beter gewaarborgd.

Tijdens de bijeenkomst van de Raad Concurrentievermogen

8. J. KOVERMANN and P. VELTE, “TaxationThe impact of corporate governance on corporate taxavoidance – literature review”, *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation* 2019, nr. 36.

9. J. A. CHYZ, W. S. C. LEUNG, O. Z. LI and O. M. RUI, “Labor unions and tax aggressiveness”, *Journal of Financial Economics* 2013, nr. 108, 675–698, www.dx.doi.org/10.1016/j.jfineco.2013.01.012.

10. T. J. NOGA and A.L. SCHNADER, “Book-tax differences as an indicator of financial distress”, *Accounting Horizons* 2013, nr. 27, 469–489, www.dx.doi.org/10.2308/acch-50481.

11. Bv. VBO, Voor Duurzame Wins(t), *Reflect* 2017, nr. 14, 18; T. MCGLONE, J. WINTERS SPAIN and V. MCGLONE, “Corporate Social Responsibility and the Millennials”, *Journal of Education for Business* 2011, nr. 86, 195–200.

12. I. HARDECK and R. HERTL, “Consumer Reactions to Corporate Tax Strategies: Effects on Corporate Reputation and Purchasing Behavior”, *Journal of Business Ethics* 2014, Vol. 123, 309–326.

13. Note d.d. 15 november 2019 of the General Secretariat of the Council to the Permanent Representatives Committee/Council, no. 14038/19.

op 28 november 2019 leken de neuzen op grond van dit compromis inhoudelijk in dezelfde richting te staan. Toch werd geen akkoord bereikt omdat discussie bestond over de juridische grondslag van dit voorstel. Volgens de Europese Commissie heeft dit voorstel een juridische grondslag in artikel 50, 1. en 50, 2., g) VWEU. Laatstgenoemde bepaling betreft de waarborgen die opgelegd kunnen worden aan rechtspersonen met het oog op de bescherming van belangen van derden. De Commissie meent immers dat het hier louter gaat over verplichtingen om verslagen met informatie over de winstbelasting te publiceren ter bescherming van derden, en niet over de harmonisering van belastingen. De toepassing van artikel 50, 1. VWEU impliceert dat de gewone wetge-

vingsprocedure met gekwalificeerde meerderheid van toepassing is, waardoor de kans dat dit voorstel goedgekeurd wordt natuurlijk toeneemt. De Juridische Dienst van de Raad meent echter dat de juridische basis artikel 115 VWEU¹⁴ is, aangezien de openbaarmakingsverplichting fiscale informatie betreft. Een wijziging van de juridische grondslag vereist unanimititeit in de Raad (art. 293, 1. VWEU).

Het is afwachten of (of misschien beter: wanneer) de Commissie haar slag thuishaalt...

Anne VAN DE VIJVER¹⁵

14. “De onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten welke rechtstreeks van invloed zijn op de instelling of de werking van de interne markt.”

15. Professor fiscaal recht, Universiteit Antwerpen.

